# RUSKI INWALID

№ 95.

PIĄTEK. 23 Kwietnia 1820 r.

CZYLI

# WIADOMOŚCI WOJENNE.

*Treść.* Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Niderlandy. Anglia. Hiszpaniia. Rozmaitości.

## WIADOMOŚCI KRAIOWE.

*z Petersburga, 23 Kwietnia.*

*Ofiary dla Inwalidów.*

Gubernator cywilny kiiowski przesłał do kassy inwalidów 1005 rubli assygnacyynych, 93 srebrnych i 212 czerwonych złotych, zebrane z spektaklów i koncertów na ten przedmiot danych.

Zastępca gubernatora cywilnego irkutskiego do teyże kassy przesłał 530 rubli ass. złożone przez mieszkańców forpostów nerczyńskiego i kechtyńskiego.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Niemcy.

*Od Brzegów Menu, 18 Kwietnia.*

Król Wirtemberski 13. b. m. powrócił z Weymar do Sztutgardu, a 15 dokanał slubów małżeńskich z Xiężniczką Pauliną. Kaznodzieia dworu *Otel*, błogosławił Królestwo Jch Mość, a wszyscy reprezentanci byli świadkami obrzędów.

W obwodzie Zatz w Czechach w nocy z 21 na 22. z. m. oderwał się wierzchołek iedney góry i spadł na wieś, u spodu iey stoiącą. Dwa kościoły i 16 domów chłopskich zasypane zostały zupełnie; osobliwszem iednakże zrządzeniem opatrzności nikt z ludzi nieutracił życia; lecz wiele ogrodów i pól iuż usianych zupełnie są zniszczone. Boią się nawet aby urwiska spadłe do rzeki Eger niesprawiły wybrzeżenia i niezniszczyły młynu z drugiey strony położonego. — Uważaią że to odrywanie się góry trwało 12 godzin, i urwiska z nierównym impetem spadaiąc, w iednem mieyscu zsuwały budowy na kilka tylko, a w drugim na kilkanaście stop z mieysca, a daley nad dwiescie kroków niedosięgały. Przy-

pisuią to wszystko kilku ostatnim latom mokrym, a szczególnie śniegom, które w nadzwyczayney obfitości padały ostatniey zimy.

Cesarz Austryiacki mianował Bankiera *Rodschild* izraelitę, swoim ieneralnym konsulem w Londynie.

*z Altony*, 12 *Kwietnia*.

Przed kilku dniami znaleziono tu na bliskiem polu dwóch młodych męszczyzny, którzy się zapewne w poiedynku zastrzelili. Leżeli blisko koło siebie porządnie ubrani i trzymali iescze pistolety w ręku.

## Francija.

*z Paryża*, 8 *Kwietnia*.

W skutek wyroku sądowego wydawcy *Minerwy* skazani są na opłatę kary pienięźney 13,000 franków i apellować im nigdzie niewolno.

Wiadomo że niespokoyny P. *Craffort* skazany był niedawno na sześciumiesięczne więzienie; wyrok ten potwierdził teraz sąd ostatniey instancyi. Kiedy mu oznaymiono o tak niepomyślnym wyroku, zawołał: »Apelluię w mey sprawie do całey Europy i Historyi.

Jezuici nie są iescze wygnani z Hiszpanii iak było słychać pierwiey, są iednakże pod naypilnieyszym dozorem, a nawet papiery ich wszystkie iak mowią są opieczętowane.

Xiężna Berry wkrótce po śmierci swoiego męża miała sen osobliwy, który ią, iak mówiła, niemało pocieszył. Widziała S. Ludwika, który się do niey przybliżał z dwoma dziećmi na obu rękach: na lewey trzymał dziewczynkę, a na prawey chłopczyka. Dotknął on się z lekka oczu Xiężney, i uyrzała tego Króla kładącego na skronie dziewczynki koronę, a na skronie chłopczyka drugą, świetnieyszą ieszcze; poczem nagle zniknął. Odtąd mniema Xiężna, iż urodzi syna do wielkich dzieł przeznaczonego.

Pani Mars sławna aktorka, z powodu żałości po utracie iedynaczki córki bardzo piękney, opuścić ma nazawsze teatr.

Wychodząca w departamencie wyższey Marny gazeta donosi o schwytaniu Pana *Deguidi* rodem Neapolitańczyka, a to z powodu utworzonego przezeń towarzystwa przeciwnego rządowi,

P. Chateaubriand kazał wydrnkować mowę, którą przygotował był, a nie docisnął się powiedzieć iey w Izbie Parów, kiedy rozprawiano nad proiektem prawa zawieszaiącego wolność osobistą. Wyraził zaś: — »W chwili, w której cała »Europa iest zagrożona, w której burzy »się Angliia, w której Hiszpania żołnierzy »za prawodawców przyymuie, a Francya w »piersiach Xiążąt swoich zabóycze topi »żelazo, w tey mówię chwili wszelkie prawa »wyłączaiące nie są żadnem zbawieniem. »Jedynym środkiem skutecznego uratowa»nia się iest, powrócić całą władzę moralno»ści i religii.«

## Niderlandy.

*z Amsztardamu*, 15 *Kwietnia*.

Już tedy nastąpiło oznaczenie nowych granic między Franyią i Niderlandami i w Kortryk zawarto traktat w tey mierze w dniu 28. z. m. Podpisali go: ze strony Francii Jenerał porucznik inżenieryi Baron *Moreilan*, a z naszey Ienerał porucznik *Constant-Rebek*.

Tegoroczne wybrzeżenie rzek, których rozmaite naszego królestwa prowincie doświadczyły, sprawiły szkody na 20 milionow złotych.

## Angliia.

*z Londynu*, 11 *Kwietnia*.

*W Kronice ranney* (Morning chronicle) czytamy następuiące niesłychane dotychczas zdarzenie, ktore iakoby miało mieysce w Leichester: »Kominiarz *Skot, po barbarzyńsku* postąpił z czterechletnią (?) dziewczynką nazwiskiem *Ami Schmidt*. Doszło to do wiadomości sądu, pozwano tam winowaycę i dziewczynkę, która tyle okazała rozsądku w obliczu sędziego, iż ten dopuścił ią niezwłocznie do przysięgi (??!) a winowaycę *Schmid'a* przekonanego o zbrodnię skazano na śmierć.«

Summa wszystkich przychodów państwa w pierwszym kwartale roku teraznieyszego po odtrąceniu wydatkow wynosiła 10,257,617 funtów szterlingów, wydatki zaś składały 9,480,000.

Z powodu śledzeń sądowych które się teraz w stolicy tuteyszey odbywaią tak osada iak i inne woyska znacznie są powiększone. Podobnież trzeba było posłać i do Manchester znaczny oddział żołnierza i kilka dział.

W numerze dzisieyszym *Kuryiera* czytamy między innem artykuł następuiący: »Na mi-

nistrach opiera się teraz niemały ciężar: niena różach zapewne spoczywaią. Nienawiść która się ku nim daie widzieć, niepochodzi bynaymniey z iakich kolwiek osobistych pobudek; lecz iedynie ztąd, iż są ministrami i że władza wykonawcza w ich ręku; tak właśnie wielu iest takich co nienawidzą Rządu dla tego tylko że iest rządem; praw dla tego że są prawami; wiary za to, że iest wiarą, moralnosci dla tego że iest moralnością. Nadchodzi nader ważna dla nas epoka; na daremno a nawet i niesprawiedliwie odrzucaliśmy tę prawdę. Żadne ostróżności niemogą bydź nadpotrzebnemi obok takiego niebespieczeństwa iakie nam zagraża i przy tak krytycznych okolicznościach, które co chwila bardziey staią się zawikłanemi.«

Ostatnie wiadomości z Glashow do 5. b. m. dochodzą. Tego to dnia zbuntowani robotnicy i zawiedzeni w swoich nadzieiach, a bardziey iescze przycisnieni głodem popowracali znowu do gospodarzy swoich. Aby dać czytelnikom iakie kolwiek wyobrażenie o nadzieiach, iakie sobie pomienieni robotnicy roili, dość iest uczynić wzmiankę o niektórych tylko pogłoskach którym ten prosty i niespokoyny lud aż nadto długo wierzył. Zapewniano ich że stronnicy reformy radykalney mieli iuż znaczny zapas pik i strzelb; że ktoś im przysłał cztery działa i znaczną summę pieniędzy; że nieiakiś *Lokke* przybył z stałego lądu i przywiozł z sobą kilku oficerów, którzy pierwiey byli w służbie Napoleona, a teraz maią dowodzić reformatorom; że między temi oficerami iest Marszałek *Magdonald* który iako potomek *Stuartow* wstąpi na tron Angielski. Nadto rozgłaszali: że znaczna ilość pieniędzy francuzkich znayduie się iuż w kursie, i że do Eiercher przybył okręt francuzki z ładunkiem broni i innych przedmiotów woiennych; Ze walczący za wolność brać będą po półtora franka codzienney gaży, że nadto rodziny ich będą miały wszelkie opatrzenie. Wszystkie te wieści skupiły mnóstwo włóczęgów do Glashow, którzy od rana dowieczora zapełniali wszystkie ulice w oczekiwaniu skutku tak pięknych nadziei. Nakoniec 4 b. m. przemokli ulewnym deszczem, zmorzeni głodem, zawiedzeni w nadzieiach opuścili miasto. — Dnia 5 oddział strzelców i huzarów wstąpiły wieczorem do Brygton i Karlton, schwytały iedynastu hersztów, i uprzedziły dalsze działania tak nazwanego: *Komitetu rządu tymczasowego*.—Pospólstwo chciało uwolnić z rąk policyi iednego zuchwalca, który się poważył zerwać proklamacyią Lorda namiestnika i w tym celu tak wielkie powstało zamieszanie, iż woyska musiały dać ognia do niespokoynych i iedna kobieta w tym nieładzie utraciła życie.

W pismach z Pesley od 5 b. m. czytamy między innem co następuie: »W tę chwilę odbieramy z Falkirk doniesienie o zaszłey tam bitwie między reformatorami, których było 51 a huzarami i milicyią w liczbie 81 ludzi będących. Woyskowi pokonali niespokoynych i wzięli 19 w niewolę, których natychmiast odesłano do zamku Stirlingh. Milicyia także liczy kilkunastu ranionych.«

7 b. m. w temże mieście przetrząsano wszystkie domy dla wyszukania broni i rzerzywiście znaleziono wiele pik karabinów i t. p. Ta rewizyia odbywała się z pomocą siły zbroyney, która częstokroć przymuszoną była rospędzać niezmierny tłum pospólstwa, a nieraz i strzelać do niego. Wiele było ranionych, między któremi starzec *Kampbel* tak ciężkie otrzymał rany iż wkrótce umarł. Podobnaż rewizyia odbywa się teraz w Stirlingh, gdzie pułk 10 huzarów w wielkiey iest czynności i musi ustawicznie potykać się z reformatorami, którzy iednakże nietak łatwo daią się poskromić. Do Glashow przywieziono 7 dział i 300 naboiów znalezione na bliskim polu.

### Hiszpania.

*(Wypisy z Listów z Madrytu od 31 Marca po 4ty Kwietnia.*

Prowincie hiszpańskie iedna po drugiey przystępuią do konstytucyi. Kardynał Arcybiskup Toledzki wydał pasterskie pismo, przez które zachęca narod do posłuszeństwa i spokoyności. Jedno i drugie aż nadto są pożądane teraz dla Hiszpanii.—W Madrycie panuie dotąd zupełna spokoyność. Celem tymczasowego urządzenia finansów wyszło kilka nowych postanowień.—Król rozkazał rozeyść się woysku, które w Galicyi pod dowodztwem Hrabiego *St Roman* było zebrane. — Na mocy postanowienia Królewskiego z dnia 26 z. m. Wszystkie osoby które z powodu sledzeń sądowych w sprawie *Miny*, *Porliera*, *Lassy* i *Renowallesa* były usunięte od służby i znaydowały się podsądem, wstępuią znowu w pełnienie swoich pierwszych obowiązków. Przez drugie postanowienie Królewskie tegoż dnia wydane, osoby niechcące zaprzysiądz na konstytucyią, utracaią prawo do iey opieki, a tym samym tracą swe

mieysca i będą *wygnani* z Hiszpanii; gdyby zas między niemi były osoby duchowne, tych maiątek cały będzie skonfiskowany.—Zastępca komendanta placu w Kadyxie Jenerał *Veraz* potrafił iuż ziednać dla siebie powszechny szacunek, i zaufanie obywateli.—Jenerał *Campana*, który w rozkazie swoim wydanym do woyska, które pod iego dowodztwem strzelało do mieszkańców kadyxkich w czasie panuiącego tam zamieszania, oswiadczał wdzięczność swoią, iest teraz uwięzionym z rozkazu Króla.—Używane dotychczas wieszanie przestępców na śmierć skazanych, zostało zniesione; lecz zamiast tey kary będą im *konstytucyynie* scinać głowy?—W Hiszpanii tak iak i we wszelkich kraiach gdzie były rewolucyie, pompatyczne odezwy, dobrane słowa, wiersze i t. p. weszły we zwyczay: Jtak Don *Castellara* pełniący obowiązek Jenerał Kapitana Katalonii, a który iuż teraz zaymuie *Villacampo*, w pismie swoiem nazywa Hiszpanów nietylko *wielkim* i *bohatyrkim* narodem lecz nadto i *zwycięzkim*, Jenerała zaś *Quiroga Bogiem-zachowawcą!* Pomieniony autor tego pisma w zapale swego uniesienia chcąc iescze bardziey dobitnie swe myśli wyrazić, tegoż Jenerała nazwał *Leonidesem* i *Wasingtonem!*

---

## ROZMAITOSCI.

Jeden z dzienników francuzkich ogłosił następuiące uwagi Napoleona względem ostatniey woyny iego w Hiszpanii, dotąd drukiem nieogłoszone:

»Rozpoczęcie woyny w Hiszpanii było moiem nieszczęściem. Wszystkie nieszczęścia moie pochodzą od tego. Woyna ta zachwiała zaufanie Europy w moiey rzetelności, rozdzieliła siły moie, dolegliwości mi przymnożyła, i otworzyła szkołę angielskiemu woysku. Ja to ukształciłem na Półwyspie woysko angielskie. Skutek okazał, iż mocno w wyborze *środka* pobłądziłem; błąd ten raczey iest popełniony w samym *środku*, aniżeli w *zasadach*. Nie podlega wątpliwości, iż w epoce, w którey, naówczas Francya była w walce nowych wyobrażeń, przy wielkim wpływie ducha czasu na resztę Europy, nie moglismy zostawić Hiszpanii uwadze i zamiarom naszych nieprzyiacioł. Musiała ona bądź dobrowolnie, bądź przemocą należeć do naszego systematu. — Wypadki Francyi kazały się środka tego chwycić, a zasady szczęscia narodów są inne, aniżeli szczęscia prywatney osoby. Przyłączyła się nakoniec do potrzeby polityczney i *moc prawa*. Hiszpaniia, widząc mnie w niebezpieczeństwie i w woynie z Prusami, prawie wypowiedziała mi woynę. Zniewaga takowa nie mogła zostać bez kary. J z moiey strony mogłem iey wypowiedzieć woynę, a skutek był pewny. W tey to właśnie lekkości przedsięwzięcia pobłądziłem. Naród hiszpański pogardzał swym rządem, i oczekiwał z niecierpliwością odrodzenia się swoiego. Z wysokości, na iakiey mię los postawił, sądziłem się bydź powołanym, sądziłem godnem siebie zdziałać tak wielkie odmiany.—Chciałem oszczędzić przelewu krwi, ażeby żadna iey kropla nie splamiła oswobodzenia Kastylianów. Zmieniłem rząd ich, dałem im liberalną Konstytucyą: uznałem za potrzebę (może zbyt lekkomyślnie) odmienić ich dynastyą, i dałem im brata moiego. On iednym był tylko cudzoziemcem pomiędzy niemi. Szanowałem nietykalność ich granic, niepodległość, obyczaie i prawa. Nowy ich Monarcha przybył do swey stolicy, nie maiąc innych ministrów, ani inney rady, tylko iacy i iaka była za przeszłego rządu. Woysko moie miało się iuż cofnąć Dopełniłem więc zupełnie dobrodzieystwa, które zaledwie kiedy iakiemu ludowi wyswiadczone było. — Tak byłem o tem przekonany wtenczas, i tak teraz. Hiszpani nawet sami tak przekonani byli, a szemrali tylko na *formy*.— Oczekiwałem ich błogosławieństwa; inaczey się przecież stało. Wspomnienie obrazy zapaliło ich gniew; widok przemocy utwierdził w nich upor. Wszystko się za broń chwyciło. Hiszpani w ogóle działali iak ludzie honoru, i zaprzeczyć temu nie można; wszakże za swe zwycięztwa okropnie ukarani zostali. Zasłużyli byli na los lepszy.

---

W PETERSBURGU.

*w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.*